

Input // output

Pensioenbeleid

Chen *et al.* onderzoeken aan de hand van een theoretisch model de effectiviteit van het fiscale beleid van de overheid wat betreft de risicoverdeling tussen generaties. Uit hun onderzoek volgt dat het beleid het meest effectief is bij een hybride pensioenstelsel dat tussen een beschikbare-premiestelsel en beschikbare-uitkeringsstelsel ligt. In een hybride stelsel kunnen zowel de premieniveaus als indexatie van uitkeringen worden aangepast om een tekortschietende dekingsgraad te stabiliseren. De auteurs concluderen tevens dat onverwachte financiële schokken, bijvoorbeeld als gevolg van een financiële crisis,

opgevangen kunnen worden via tijdelijke aanpassing van de belastingdruk op de verschillende generaties. Daarnaast volgt volgens de auteurs uit het model dat een belastingregime waarin pensioenuitkeringen worden belast en premies worden afgedragen vóór loonbelasting beter bijdraagt aan welvaart dan een regime waarbij de uitkeringen vrijgesteld zijn van belasting, maar de premies worden afgedragen ná loonbelasting.

Chen H.J., M.J.W. Beetsma, E.H.M. Ponds en W.E. Romp (2014) Intergenerational risk-sharing through funded pensions and public debt. *CESifo Working Paper*, 4624.

Onzekerheid

Een hogere economische onzekerheid gaat samen met respectievelijk significant lagere economische activiteit, een lagere inflatie, een hogere werkloosheid en lagere aandelenkoersen. Onzekerheid is hierbij gemeten als de volatiliteit van aandelenkoersen en onzekerheid zoals die blijkt uit de onderwerpen van krantenartikelen. De gevonden effecten zijn relatief groot in weinig voorkomende periodes van extreem hoge onzekerheid, zoals in zware economische crises. In normale tijden heeft onzekerheid echter niet veel invloed op economische uitkomsten. Dit alles blijkt uit empirisch onderzoek van Bijsterbosch en Guérin met gegevens uit de VS over de periode 1985–2008. Verder onderzoek aan de hand van de uitkomsten van enquêtes laat zien dat de bovengenoemde relatie tussen onzekerheid en economische activiteit deels veroorzaakt wordt doordat mensen hun verwachtingen over de toekomstige economische groei naar beneden bijstellen.

Bijsterbosch, M. en P. Guérin (2014) Characterizing very high uncertainty periods. *ECB Working paper*, 1637.

Kredietverlening

Wanneer binnenlandse vastgoedprijzen dalen met 1,0 procent zullen internationale banken 0,2 tot 0,3 procent minder krediet verlenen via hun filialen in andere landen. Een dergelijk verband is echter niet zichtbaar bij stijgende vastgoedprijzen. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Bertay met gegevens van zeshonderd multinationale banken in 53 landen over de periode 1999–2011. Het effect van binnenlandse vastgoedprijzen op buitenlandse kredietverlening kan volgens de auteur worden vermindert door striktere regelgeving voor vastgoedactiviteiten van banken in te voeren.

Bertay, A.C. (2014) The transmission of real estate shocks through multinational banks. *Center Discussion Paper*, 011 en *European Banking Center Discussion Paper*, 001.

Investerings

Ondernemingen met aantrekkelijkere investeringsmogelijkheden maken eerder gebruik van externe financiering dan dat zij eigen middelen opbouwen en benutten, omdat uitstel van investeringen voor hen kostbaar is. Dit concluderen Boot en Vladimirov in hun theoretisch onderzoek naar financiering van investeringen via eigen middelen of via externe financiering. Ook concluderen de auteurs dat aantrekkelijkere investeringen leiden tot betere kasstromen in de toekomst waardoor ondernemingen meer eigen middelen overhouden. Hierdoor zal in de toekomst minder externe financiering gebruikt worden. De hoogte van financieringskosten voor investeringen wordt in dit onderzoek verklaard door het verschil in visie met de financier over de investeringsmogelijkheden. Wanneer financiers hun visie delen en de externe financieringskosten dus lager uitvallen, opereren ondernemingen liever niet beursgenoteerd en houden ze minder eigen middelen aan.

Boot, A en V. Vladimirov (2014) Entrepreneurial vision, information, and cash. *ACLE Discussion Paper*, 002.

Handelsoverschot

Het handelsoverschot van de EU met Brazilië bedroeg in de eerste negen maanden van 2013 5,5 miljard euro. Duitsland, Frankrijk en Italië exporteren het meest naar Brazilië, terwijl Nederland met ruim 25 procent van het totaal verreweg de grootste importeur is. Het handels-

5,5
miljard euro

tekort van Nederland met Brazilië bedroeg in de eerste negen maanden van 2013 4,5 miljard euro.

Eurostat (2014) A surplus of 5.5 bn euro in EU28 trade in goods with Brazil in the first nine months of 2013. *Eurostat Newsrelease*, 20 februari.

Schoolkeuze

Wanneer basisscholen met voornamelijk etnische minderheden gedwongen worden om te sluiten, zijn de leerlingen geneigd om zich gezamenlijk te hergroeperen in een andere school. Relevante factoren voor de schoolkeuze voor deze leerlingen zijn etnische achtergrond van de andere leerlingen, reisafstand, spijbelquota, schoolomvang en schoolmanagement. In tegenstelling tot leerlingen die gedwongen worden om een nieuwe school te kiezen, kiezen leerlingen die vertrokken voordat de school moest sluiten geen scholen met vooral leerlingen met een vergelijkbare lage sociaaleconomische achtergrond. Dit alles concluderen Boon Ong en De Witte aan de hand van empirisch onderzoek naar leerlingen van drie islamitische basisscholen in Amsterdam die in 2007 gedwongen werden om hun deuren te sluiten als gevolg van mismanagement en zwakke prestaties.

Boon Ong, C. en K. de Witte (2014) School choice, segregation, and forced school closure. *UNU-MERIT Working Paper*, 008.

Advocaten

Felso *et al.* bestuderen empirisch de voorkeuren van Nederlandse cliënten voor de beloningsmethode van advocaten aan de hand van gegevens over de periode 2004–2008. De gegevens betreffen 196 biedingen in 51 veilingen waarin advocaten kunnen bieden op relatief eenvoudige zaken, waarna cliënten het voor hen voordeligste aanbod kiezen. Als beloningsstructuur kunnen advocaten kiezen voor een uurtarief, een vaste prijs of een gemengd systeem waarbij een vaste prijs wordt afgesproken voor een bepaald aantal uren en een uurtarief voor extra uren. Terwijl een uurtarief in de praktijk zonder veilingen het meest voorkomt, blijkt dat het bij de veilingen de minst populaire beloningsmethode is. Dit is in tegenspraak tot wat advocaten beweren, namelijk dat uurtarieven het meest optimaal voor de cliënt zijn. De auteurs stellen daarom dat het aanbieden van relatief eenvoudige zaken in veilingen de welvaart van cliënten kan vergroten.

Felso, F., S. Onderstal en J. Seldeslachts (2014) What clients want: choices between lawyers' offerings. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 020.

Duurzaamheid

De productie van duurzaam opgewekte elektriciteit in Nederland is in 2013 met 0,4 procent gedaald. Dit komt voornamelijk doordat energiecentrales veertig procent minder biomassa meestookten met fossiele brandstoffen omdat subsidies hierop afliepen. De elektriciteitsproduc-

Overtuiging

Beleggers met hoge behaalde rendementen zijn eerder geneigd deze resultaten toe te schrijven aan hun beleggingsvaardigheden dan beleggers met lage behaalde rendementen. Hoe hoger het behaalde rendement, hoe sterker deze overtuiging. Dit concluderen Hoffmann en Post aan de hand van enquête- en transactiegegevens van achthonderd Nederlandse beleggers over de periode 2008–2009. De auteurs stellen dat deze overtuiging effect heeft op de financiële besluitvorming van individuele beleggers.

Hoffmann, A.O.I. en T. Post (2014) Self attribution bias in consumer financial decision-making. How investment returns affect individuals' belief in skill. *Netspar Discussion Paper*, 001.

Wegenbouw

Een halvering van de verkeersintensiteit in een straat die ontstaat door de aanleg van nieuwe wegen, leidt gemiddeld tot één procent hogere huizenprijzen, wat aangeeft dat de bevolking een dergelijke beleidsinterventie positief waardeert. Dit concluderen Ossokina en Verweij aan de hand van empirisch onderzoek met huizenprijzen over de periode 1998–2006 in de buurt van de nieuw aangelegde rijksweg N14 in Den Haag. De waardetoeename van de huizen is opmerkelijk omdat er voor de start van het project nog geprotesteerd werd tegen de plannen, wat erop duidt dat bewoners de netto-opbrengst van het project als negatief zouden ervaren.

Ossokina, I. en G. Verweij (2014) Urban traffic externalities: quasi-experimental evidence from housing prices. *CPB Discussion Paper*, 267.

Energiebesparing

Door jaarlijks 300.000 woningen te renoveren met de nu gangbare energiebesparende maatregelen kan de CO₂-uitstoot door warmtevraag van woningen in de periode van nu tot 2050 met vijftig procent verminderen. In 2035 zijn dan alle woningen minimaal één keer gerenoveerd, waarna de meeste woningen dan later opnieuw gerenoveerd moeten worden met betere energiebesparende maatregelen die dan goedkoper zijn geworden. Het programma is financieel voordelig voor huiseigenaren, omdat de kosten van de renovatie lager zijn dan de uitgespaarde energiekosten. Dit alles stellen Van den Wijngaart *et al.* op basis van theoretisch onderzoek.

Wijngaart, R. van den, R. Folkert en M. van Middelkoop (2014) Op weg naar een klimaatneutrale woningvoorraad in 2050. *Investeringsopties voor een kosteneffectieve energievoorziening*. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Selectieprocedure

Werkgevers letten tijdens het uitnodigen van academische kandidaten op basis van hun cv het meest op beroepsinhoudelijke eigenschappen van de kandidaat omdat die lage trainingskosten en een korte inwerkperiode impliceren. Voorbeelden van deze eigenschappen zijn relevante werkervaring en een behaalde studie die goed aansluit op het takenpakket van de functie. De daadwerkelijke beslissing om de kandidaat aan te nemen wordt vooral beïnvloed door het probleemoplossend vermogen en de sociale vaardigheden van de kandidaat. Hoewel ook andere typen vaardigheden zijn onderzocht, tellen ze minder zwaar mee in het werving-en-selectieproces van werkgevers. Humburg en Van der Velden concluderen dit aan de hand van twee experimenten onder 903 werkgevers uit negen Europese landen, aangevuld met diepte-interviews.

Humburg, M. en R. van der Velden (2014) Skills and the graduate recruitment process: evidence from two discrete choice experiments. *GSBE Research Memorandum*, 003.

-0,4%

tie van windmolens nam wel met acht procent toe. Dit komt door de uitbreiding van de capaciteit in 2013 met zo'n 300 megawatt tot ongeveer 2.700 megawatt.

CBS (2014) Productie hernieuwbare elektriciteit daalt. *CBS Webmagazine*, 25 februari.